

Mgr. Michal Takács
Správa z archeologického výskumu

Celkový pohľad na plochu archeologického výskumu

Čas konania výskumu: august – október 2005
Realizátor výskumu a uloženie nálezov: Vlastivedné múzeum Galanta
Odborný garant: Mgr. Jozef Urminský

Metodika výskumu

Na základe predpokladanej polohy kostola, ktorá bola určená za pomoci poznatkov získaných počas záchranného výskumu z roku 1997 bola zvolená metóda celoplošného odkryvu. Mechanizmom bola odstránená vrchná vrstva do hĺbky 50 cm. Vrstva obsahovala okrem stavebného odpadu z druhej polovice 20. stor. aj rôzne fragmenty keramiky, ktoré sú rámcovo datovateľné do 19. a 20. storočia.

Po celoplošnom odkryve bola zistená prítomnosť tehlového muriva v západnej časti nádvorja v blízkosti východného muriva budovy súčasného Mestského úradu.

Ďalšie výkopové práce boli už vykonané manuálne. Do konca trvania terénneho výskumu boli vykopané 4 sondy. Sondy 1 až 3 boli vykopané so zámerom zachytenia zvyškov architektúr zaniknutého kostola.

Sonda č. 4 bola situovaná pri stene súčasnej pivnice Mestského múzea. Touto sondou bola potvrdená prítomnosť základového muriva bývalej fary a jej súvislosti so súčasnou pivnicou Mestského múzea.

Archeologický výskum:

Sonda č. 1:

Bola situovaná v smere západ – východ. V západnej časti sondy 1 sa nachádzali zvyšky **parcelových múrov od výšky -65 cm**. **Parcelové murivo bolo postavené z pálených tehál** so značkou CEF. Stavebný materiál je v zlomkovitom stave, pravdepodobne boli tehly použité už sekundárne. Zachovala sa aj časť nadzákladového muriva do výšky cca 20 cm v podobe troch radov tehál. Základová časť pozostáva z piatich radov tehál a zasahuje do hĺbky -100 cm so šírkou 60 cm.

V hĺbke -100 cm sa nachádzala základová škára parcelového muriva. Hlavný smer **parcelového múru je SZ – JV. Šírka múru sa pohybuje od 45 do 50 cm**. **V neskoršom období** boli k tomuto múru pristavané ďalšie tri, ktoré sú orientované SV – JZ. Tieto murivá tvorili stenu vedľajšej prístavby, pravdepodobne nejakých hospodárskych budov, ktoré patrili k **šar-skému dvoru ešte pred zbúraním pôvodnej barokovej stavby**.

Murivo bolo postavené pomerne nekvalitne, tehly boli vo väčšine pospájané len hlinou, **málokedy sa vyskytovala vápenatá malta**.

V hĺbke -105 cm sa našli zvyšky ďalšieho muriva – č.3 v superpozícii s múrom č. 2, ktorá je pristavaná k múru č.1., tj. k pôvodnému parcelovému múru. Medzi múrom č. 2 a 3 sa **nachádzala tenká zásylová vrstva s výškou 5 až 8 cm**.

V prípade múru č.3 bolo hneď po zachytení zistené, že je postavený z pálených tehál, ktoré sú pospájané kvalitnou vápenatou maltou. Spojivo obsahuje pomerne veľké množstvo štrkov do hrúbky 30 mm. **Stavebným materiálom sú typické tzv. prstovky s rozmerom 24 x 12,5 x 6,5 cm**. Nakoľko bola hneď zistená pomerne mocná šírka objavenej architektúry, bola sonda č.1 rozšírená o 80 cm po oboch stranách.

Sonda bola postupne vyhlbovaná po vrstvách, ktoré boli umelo vytvorené, nakoľko neboli zistené žiadne stratigrafické súvislosti podložia do hĺbky -130 cm.

Na sledovanie vertikálnej stratigrafie lokality bol využitý profil, ktorý sa nachádzal pod múrom č. 1. Zo zásevu boli postupne získané keramické fragmenty a zvyšky ľudských fosílií.

Pohľad na sondu 1 z východu – nasopdu múr č. 3 v superpozícii s mladším murivom č. 2. Vpravo dole šikmý parcelový múr č. 1 z prelomu 18. a 19. storočia.

Sonda č. 3
Horizontálny pohľad na zvyšok severného oporného piliera.
⇐ ⇐ ⇐

Sonda č. 3
Zvyšky severného oporného piliera na pieskovcovom základe, pohľad zo severovýchodu.

⇐ ⇐ ⇐

Sonda č. 3
Pohľad na zvyšok južného oporného piliera.
⇐ ⇐ ⇐

Sonda č. 1
Horizontálny pohľad na tehlové murivo oporného piliera (múr č. 3) s pieskovcovým základom z východnej strany.

⇐ ⇐ ⇐

Opis múru č. 3

Najvyššia zachovaná výška múru bola zaznamenaná pri hĺbke -105 cm. Časť muriva, ktorá bola postavená z ôsmich radov pálených tehál zasahovala do hĺbky -172 cm. Celková šírka sa pohybovala v rozpätí od 99 do 104 cm. Celková zachytená dĺžka múru č. 1 je 190 cm. Pri tejto dĺžke náznaky nasvedčovali, že murivo v týchto častiach končilo. Murivo bolo zo všetkých troch zachytených strán lícované.

Po dôkladnom očistení a preskúmaní povrchu sa však nenašli 100% dôkazy o tom, že sa jedná o nadzákladové murivo. Na SZ strane sa našli zvyšky vytekanej malty, ktoré môžu byť náznakom toho že murivo bolo pôvodne vkladané do základovej ryhy, ktorá bola vyhlbená do podlažia. Prítomnosť pôvodného podlažia – tj. staršieho ako samotná architektúra, bola však s istotou vylúčená.

Pokračovaním múru č. 3 pod úroveň -172 cm je mohutný pieskovcový základ z neopracovaného lomového kameňa. Rozmery pieskovcových balvanov sa pohybujú až do 60 – 70 cm. Medzi tehlovou a pieskovcovou časťou sa nachádza vrstva malty, ktorá zabezpečila v prvom rade zarovnanie koruny múru z lomového kameňa.

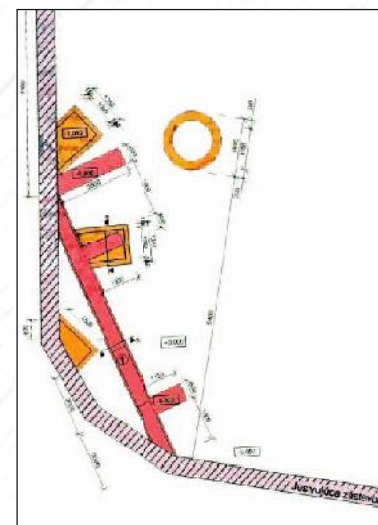
Zachytené základové murivo je usporiadané pomerne nepravidelne do 4 – 5 radov do hĺbky cca -240 cm. Približne v tejto hĺbke bola zistená aj v súčasnosti najvyššie zachovaná úroveň sterilného podlažia v podobe sprášovito piesčitého terénu žltej farby. Šírka základovej časti sa pohybovala medzi 140 – 150 cm. Na južnej strane bola zistená výrazná asymetria v osi Z-V medzi tehlovou a kamennou časťou muriva.

Po dôkladnom preskúmaní architektúry bolo konštatované, že sa našiel zvyšok oporného piliera svätyne zaniknutého kostola. Túto skutočnosť podporovala aj známa orientácia pôvodnej stavby v smere Z-V.

V ďalšej fáze výskumu boli otvorené sondy 2 a 3, ktoré boli situované kolmo na sondu č. 1. Zámerom bolo zistenie prítomnosti ďalších oporných pilierov svätyne. Pri vytyčovaní sond sme boli výrazným spôsobom obmedzovaní hustou zástavbou nádvoria. V smere západnom boli možnosti rozširovania sond obmedzené prítomnosťou budovy MsÚ. Práve pod ňou sa nachádzajú zvyšky zaniknutej stavby.

Sondou 2 a 3 boli zachytené zvyšky ďalších dvoch oporných pilierov svätyne, ktoré boli usporiadané vejárovite. V sonde č. 1 bol nájdený centrálny oprár, v sonde č. 2 severný a v sonde č. 3 južný. Štruktúra murív č. 4 a 5 je identická so štruktúrou múra č. 3. Boli zachytené len čiastočne, z jednej strany a zo smeru ich ukončenia. Na základe získaných údajov bola vyhotovená aj jednoduchá rekonštrukcia pôdorysu zachytených zvyškov.

Pôdorys nálezu
Kreslí A. Vojtek

Sonda č. 1 – superpozícia zvyškov parcelového múra č. 1, múra č. 2 a múra zaniknutého kostola (č. 3)

Zhodnotenie výsledkov prieskumu

Záchranný výskum v Sereďi na nádvorí Mestskeho múzea priniesol poznatok, že zvyšky zaniknutej gotickej stavby zasahujú aj do týchto priestorov. Zachytené architektonické zvyšky z roku 1997 pred budovou MsÚ nasvedčovali tejto skutočnosti. Nakoľko presné rozmery zaniknutej stavby nie sú známe, nie je možné ani v tomto štádiu presne vymedziť základné metrické parametre stavby. Týmto výskumom sa nám podarilo zachytiť ukončenie stavby v podobe zvyškov troch oporných pilierov svätyne, ktoré boli postavené z pálených tehál – z tzv. prstoviek, ktoré sú charakteristické pre gotickú architektúru.

Z hľadiska datovania zistených múrov je situácia pomerne zložitá. Výskumom totiž neboli potvrdené žiadne kultúrne vrstvy, ktoré by mohli byť datované do obdobia výstavby a ani do doby zániku kostola. Na základe historických správ je známe, že kostol počas svojej existencie viackrát vyhorel. K samotnému zániku stavby došlo tiež v súvislosti s požiarom koncom 18. storočia. Stopy po požiari však neboli zistené. Jednotlivá vrstva, ktorá bola prítomná na celej ploche výskumu až do hĺbky -240 cm, obsahovala nálezy, ktoré posúvali datovanie až na začiatok 20. storočia. Ťažisko okolitej zástavby je datované hlavne do 18./19. storočia – t.j. do obdobia po zániku sakrálnej stavby. Na základe zistenia je pravdepodobné, že zvyšky kostola boli rozoberané postupne aj niekoľko desaťročí a ku kompletnej úprave terénu na mieste starého kostola došlo až po polovici 19. storočia.

Očakávaná v súvislosti s prítomnosťou cintorína pri kostole sa naplnili len minimálne. Ľudské pozostatky boli získané výlučne len zo sekundárnej polohy od úrovne -65 cm až do hĺbky -240 cm. Vo východnej časti sondy č. 1 bola zistená prítomnosť kostnice. Jej preskúmanie bolo však obmedzené prítomnosťou kanalizačného potrubia. Nebol preskúmaný ani jeden kompletný hrob, ktorý by mohol byť súčasťou cintorína.

Archeologické nálezy

Fragment skla – nájdený v sonde č. 1 v hĺbke 60 – 80 cm. – sekundárna poloha.
Dat. 15 - 17. stor

Strieborná minca, szlachecki peniaz, tzv. majnik čiže grvšľa Leopolda I. (1657-1705). Jedna z najpoužívanějších mincí zo záveru 17. storočia (avers a revers). Nájdená v sonde č. 1 v hĺbke 40 – 60 cm – sekundárna poloha.

Keramik z 1. storočia pr. n. l. nájdená v druhej polohe, okrajová časť misky a ďalšie fragmenty z doby laténskej.

Úlomky stredovekej a novovekej tuhovanej keramiky, ktorá bola používaná zhruba od 17. až do 19. storočia.

